

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 października 2014r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Cezary Olszewski
Sędziowie:	SO Mirosław Krzysztof Derda (spr.) SO Joanna Walczuk
Protokolant:	st. sekr. sąd. Ewa Andryszczyk

po rozpoznaniu w dniu 01 października 2014 roku w Suwałkach

na rozprawie

sprawy z powództwa **Wspólnoty Mieszkaniowej budynku położonego przy ul. (...) w E.**

przeciwko W. P.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej W. P.

od wyroku Sądu Rejonowego w Elku

z dnia 21 maja 2014r., sygn. akt I C 689/13

1. Oddalić apelację ;
2. Odstąpić od obciążania pozwanej W. P. kosztami zastępstwa prawnego przed Sądem II – giej instancji.

Sygn. akt I Ca 253/14

UZASADNIENIE

Wspólnota Mieszkaniowa ul. (...) w E. wystąpiła z pozwem przeciwko W. P. o zapłatę 10.664,90 zł. W uzasadnieniu wskazała, że prawomocną uchwałą nr (...) Wspólnota Mieszkaniowa ul. (...) w E. zdecydowała o instalacji centralnego ogrzewania i węzła ciepłego. Inwestycja ta została wykonana, zaś jej koszt został rozliczony uchwałą Wspólnoty nr (...), która obciążyła ogół właścicieli tworzących Wspólnotę stosownie do przypadających im udziałów kwotą należności na poczet uchwalonej i wykonanej przez Wspólnotę inwestycji oraz ustaliła ostateczny termin wpłat tych należności do 30.04.2012 r. Pozwana w wyznaczonym terminie do 30.04.2012 r. nie uregulowała całości przypadającej dla niej do zapłaty i dotychczas nieuregulowanej należności, w związku z czym została wezwana do jej zapłaty na piśmie, nadanym listem poleconym ze zwrotnym poświadczeniem odbioru, którego to wezwania nie odebrała.

Pozwana nie uznała powództwa, wniosła o odrzucenie pozwu i zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, albowiem pomiędzy tymi samymi stronami toczyło się już postępowanie. Strona powodowa na tych samych fakturach występowała z roszczeniem. Teraz powstała nowa uchwała, która jest powieleniem wcześniejszej. Z ostrożności procesowej wniosła o oddalenie powództwa

Sąd Rejonowy w Elku Wydział Cywilny nakazem zapłaty w sprawie Sygn. akt: I Nc 1318/13 z dnia 30 sierpnia 2013 r. uwzględnił roszczenie w całości.

Sprzeciw od tego nakazu złożyła pozwana podnosząc, iż roszczenia powoda tj. Wspólnoty Mieszkaniowej ul. (...) w E. wobec pozwanej jako członka w/w wspólnoty zostały oddalone trzema wyrokami Sądu. Pierwszy wyrok zapadł 22 grudnia 2008 r. - Sygn. akt: VI C 99/08, drugi w sprawie I C 147/11.

W odpowiedzi na sprzeciw powodowa Wspólnota wniosła o oddalenie sprzeciwu pozwanej w całości jako bezpodstawnego i zasądzenia od pozwanej na rzecz powoda kwoty 10.664,90 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 19.08.2013 r. do dnia zapłaty podnosząc, iż roszczenie objęte pozwem w niniejszej sprawie nie jest objęte powagą rzeczy osądzonej powoływanych przez pozwaną wyroków Sądu Rejonowego w Elku z 22.12.2008 r. i 26.07.2011 r., oparte jest bowiem na okolicznościach zaistniałych po wydaniu tych rozstrzygnięć, w postaci podjęcia przez powodową Wspólnotę prawomocnej uchwały nr (...)z 5.04.2012 r. rozliczającej ostatecznie koszty wykonanej inwestycji centralnego ogrzewania budynku przy ul. (...) w E.. Uchwała nr (...)podobnie jak wcześniejsza uchwała nr (...)z 27.09.2007 r. jest prawomocna i wiążąca dla wszystkich członków Wspólnoty w tym pozwanej, która nie skorzystała z ustawowego uprawnienia do zaskarżenia tych uchwał.

Wyrokiem z dnia 21 maja 2014 r. Sąd Rejonowy w Elku zasądził od pozwanej W. P. na rzecz powódki Wspólnoty Mieszkaniowej budynku położonego przy ul. (...) w E. kwotę 10.664,90 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 19 sierpnia 2013 roku do dnia zapłaty; odstąpił od obciążania pozwanej kosztami sądowymi.

Sąd Rejonowy ustalił, że pozwana jest właścicielem lokalu mieszkalnego przy ul. (...) z udziałem wynoszącym 12,14% w częściach wspólnych budynku. Uchwałą nr (...)z dnia 27 września 2007 r. powodowa Wspólnota Mieszkaniowa zdecydowała o wykonaniu centralnego ogrzewania budynku. Zgodnie z § 2 ust. 1 uchwały prace te miały zostać sfinansowane ze środków funduszu remontowego. Natomiast w § 2 pkt 4 określono, iż prace te będą wykonywane, o ile każdy ze współwłaścicieli zgromadzi na funduszu remontowym swój udział finansowy w szacowanym koszcie uchwalonego remontu. Nie określono jednakże ani terminu zgromadzenia tych środków ani przewidywanej ich wysokości. Właściciele lokali upoważnili przy tym w uchwale zarząd wspólnoty oraz spółkę (...) będącą zarządcą Wspólnoty do wyboru wykonawców prac i zawarcia umów na ich wykonanie. Przedmiotowa uchwała nie była zaskarżona w trybie art. 25 ustawy o własności lokali.

Kolejną uchwałą nr (...)z dnia 26.02.2008 r. powodowa Wspólnota utworzyła odrębny fundusz remontowy w celu zgromadzenia środków na pokrycie bieżących i przyszłych remontów związanych ze stałym zużywaniem się urządzeń i części wspólnych nieruchomości. Stawkę miesięcznych wpłat ustalono w wysokości 2 zł za każdy procent udziału we współwłasności nieruchomości wspólnej

Zarządcą Wspólnoty, spółka (...) przystąpiła do realizacji inwestycji poprzez wybór wykonawcy i podpisanie umowy nie czekając na zgromadzenie wystarczających środków na jej przeprowadzenie. Wobec niewystarczających środków, wykonano jedynie część zamierzonych prac. W pozostałej części koszty dokonanej inwestycji rozłożono na współwłaścicieli lokali wspólnoty stosownie do przypadających im udziałów w nieruchomości wspólnej. Na podstawie wyliczeń zarządcy, pozwana została obciążona kwotą dopłaty w wysokości 9.200,38 zł oraz dodatkowo kwotą 607 zł.

Pozwana regulowała jedynie miesięczną kwotę 24,28 zł tytułem opłat na fundusz remontowy tj. w wysokości określonej uchwałą nr (...).

Sąd Rejonowy w Elku wyrokiem z dnia 31 grudnia 2008 r. w sprawie VI C 99/08 powództwo Wspólnoty przeciwko pozwanej oddalił podnosząc, iż dochodzone przez powódkę roszczenie jest przedwczesne (k-52, 56-57 akt VI C 99/08).

Apelację od tego wyroku wniosła powodowa Wspólnota i Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 27 kwietnia 2009r w sprawie IX Ca 137/09 jej apelację oddalił, wyjaśniając w uzasadnieniu, iż pozwana jest związana uchwałą Wspólnoty Mieszkaniowej nr (...). Została ona podjęta zgodnie z wymogami ustawy o własności lokali. Niemniej z przedmiotowej uchwały nie wynika żaden termin wykonania prac ani przypuszczalne koszty przeprowadzenia tej inwestycji. Co równie istotne przedmiotowa uchwała Wspólnoty nie precyzowała wysokości ani zasad wyliczenia kosztu uczestnictwa każdego członka wspólnoty w planowanej inwestycji, która miała być zrealizowana w bliżej nieokreślonym czasie. Zgodnie natomiast z uchwałą Wspólnoty nr (...) w sprawie ustalenia stawki miesięcznej na fundusz remontowy Wspólnoty, pozwana została obciążona miesięczną stawką w wysokości 2 zł od jednego procenta udziału we współwłasności wspólnej.

Następnie w dniu 4 kwietnia 2011 r. powodowa Wspólnota wystąpiła z pozwem p-ko W. P. o zapłatę 11.292,80 zł z tytułu kosztów zarządu, opłat za wodę i wpłat na wyodrębniony fundusz remontowy.

Wyrokiem z dnia 26 lipca 2011 r. w sprawie I C 147/11 postępowanie ponad kwotę 9814,06 zł umorzył, a w pozostałej części powództwo oddalił.

Sąd Okręgowy w Suwałkach powództwo o uchylenie uchwały (...)wniesione przez pozwaną oddalił, co jest bezsporne.

Tak więc w niniejszej sprawie Wspólnota dochodzi od pozwanej kwoty 10.664,90 zł w oparciu o prawomocne uchwały nr (...)z 27.09.2007 r. oraz (...)z 5.04.2012 r.

Uchwałą z dnia 25 listopada 2009 r. nr (...)Wspólnota w związku z brakiem wystarczającej ilości oszczędności zgromadzonych na funduszu remontowym postanowiła dociążyć właścicieli lokali stosownie do ich udziałów i tak pozwana zostawała dociążona kwotą 9.807,38 zł. Nadto w tej Uchwale Wspólnota ustaliła termin wpłat dociążenia na trzy tygodnie od dnia podjęcia tej uchwały tym samym zmieniając punkt 3 poprzedniej uchwały.

Uchwałą z dnia 1/01/2010 wyodrębniono odrębny fundusz remontowy w celu gromadzenia środków na pokrycie bieżących i przyszłych remontów. Uchwałą nr (...)Wspólnota Mieszkaniowa ul. (...) w E. podjęta w drodze indywidualnego zbierania głosów dokonała rozliczenia inwestycji centralnego ogrzewania, którego łączny koszt wyniósł 78.205,42 zł z wyłączeniem właściciela lokali P. W. (posiadającego w lokalach instalację c.o. z sieci (...)) i dociążyła pozostałych właścicieli lokali kwotą przypadającą na niego kwotą, co dało łącznie kwotę 88.049,34 zł wg udziału w nieruchomości wspólnej, w tym pozwana P. W. K. dociążona została kwotą 10.689,18 zł. Ustalono też w tej uchwale, iż wpłat z tytułu dociążenia należy dokonać do 30.04.2012 r. Wykreślono z § 2. ust. 4 uchwały nr (...)z dnia 27.09.2007 r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach powództwo o uchylenie uchwały (...)wniesione przez pozwaną oddalił w sprawie I C 913/13.

Wspólnota Mieszkaniowa złożyła do akt rozliczenie inwestycji co i wyciągi bankowe, z których wynika, że pozostali właściciele lokali zapłacili kwoty wynikające z uchwały (...).

Sąd Rejonowy wskazał, że uchwały właścicieli lokali są podejmowane na zebraniu, albo poprzez indywidualne zbieranie głosów przez zarząd lub zarządcę. Właściciele lokali mogą podjąć każdą uchwałę, która dotyczy spraw wspólnoty oraz nie pozostaje w sprzeczności z porządkiem prawnym i zasadami współżycia społecznego.

Stosownie do art. 22 ust. 2 ustawy o własności lokali z dnia 24 czerwca 1994 r., do podjęcia czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu potrzebna jest uchwała właścicieli lokali wyrażająca zgodę na dokonanie tej czynności. Co

do zasady uchwały zapadają większością głosów liczoną według wielkości udziałów posiadanych przez właścicieli w nieruchomości wspólnej.

W sprawie niniejszej Uchwałą nr (...)z dnia 27 września 2007 r. powodowa Wspólnota Mieszkaniowa zdecydowała o wykonaniu centralnego ogrzewania budynku. Uchwała ta nie została zaskarżona.

Uchwałą nr (...)Wspólnota Mieszkaniowa ul. (...) w E. podjętą w drodze indywidualnego zbierania głosów dokonała rozliczenia inwestycji centralnego ogrzewania, określiła kwoty jakie mają wpłacić poszczególni właściciele lokali i termin zapłaty tych kwot. Uchwała ta została zaskarżona i Sąd Okręgowy w Suwałkach powództwo oddalił w sprawie I C 913/13.

Uchwały te wiążą wszystkich właścicieli i wszyscy oprócz pozwanej zapłacili przypadające na nich kwoty.

Z mocy wyżej powołanych i omówionych przepisów i uchwał Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powodowej Wspólnoty dochodzoną kwotę i odstąpił od obciążania pozwanej kosztami postępowania z uwagi na jej wiek i niskie świadczenia emerytalne oraz fakt, iż zobowiązana jest na rzecz Wspólnoty zapłacić znaczną kwotę.

Apelację od powyższego orzeczenia wywiodła pozwana, zaskarżając je w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła:

1. obrazę prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 kpc poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów przeprowadzonych w sprawie dokonanej wybiórczo, wbrew zasadom logiki i doświadczenia życiowego, tj.:

- nieprawidłową ocenę załączonych do akt sprawy dokumentów księgowych a w konsekwencji błędne przyjęcie, iż pozostali właściciele lokali zapłacili kwoty wynikające z uchwały(...), co z kolei prowadziło do niesłusznego uwzględnienia powództwa,

- ustalenie, iż w przedmiocie funduszu remontowego podjęta była tylko jedna uchwała nr (...)z dnia 26.02.2008 roku, a pozwana regulowała na poczet funduszu jedynie kwotę 24,28 zł miesięcznie, podczas gdy z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż stawka funduszu remontowego w przeciągu czterech lat uległa znacznym zmianom, by ostatecznie wynosić w stosunku do pozwanej 169,96 zł miesięcznie, którą to kwotę pozwana regularnie płaciła.

2. obrazę prawa materialnego, tj. art. 22 ust. 2 ustawy z dn. 24 czerwca 1994 roku o własności lokali poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i oparcie swojego rozstrzygnięcia na uchwałach (...)z dn. 27.09.2007 r. oraz (...), z dn. 5.04.2012 r., z których to uchwał nie wynika, iż została zarządowi wyrażona zgoda na podjęcie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu, tj. rozpoczęcie wykonania centralnego ogrzewania w budynku,

3. obrazę prawa materialnego, tj. art. 5 kc poprzez jego niezastosowanie do ustalonego w sprawie stanu faktycznego, co skutkowało udzieleniem ochrony prawnej działaniom powoda, pomimo iż działanie to stanowi czynienie z przysługującego mu prawa użytku, który jest sprzeczny ze społeczno- gospodarczym przeznaczeniem tego prawa oraz z zasadami współżycia społecznego.

Wskazując na powyższe zarzuty, wniosła o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez: oddalenie powództwa w całości; zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania za I instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych. Wniosła również o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania za II instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego, wg norm przepisanych.

Powódka w odpowiedzi na apelację wniosła o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelację strony pozwanej uznać należy za niezasadną.

Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych w sprawie i na podstawie tych ustaleń wywiódł słuszne wnioski, które legły u podstaw zaskarżonego orzeczenia, ustalenia te Sąd Odwoławczy uznaje za własne. Także wywód prawny dokonany przez Sąd Rejonowy jest trafny.

Zauważenia wymaga, że Sąd Okręgowy w Suwałkach powództwo pozwanej o uchylenie uchwały nr (...) oddalił w sprawie sygn. akt I C 913/13, dlatego też uchwała ta jest prawomocna i jako taka jest wiążąca dla wszystkich członków Wspólnoty. Na obecnym etapie postępowania nie ma możliwości badania prawidłowości podjęcia tej uchwały, gdyż zostało to już rozstrzygnięte prawomocnym orzeczeniem Sądu, którym na zasadzie art. 365 § 1 kpc Sąd orzekający w przedmiotowej sprawie jest związany.

Skoro przedmiotowa uchwała jest prawomocna, to obowiązuje wszystkich członków Wspólnoty, a zatem pozwana ma obowiązek uiścić na rzecz Wspólnoty kwotę przypadającą na jej udział. Faktem jest iż powodowa Wspólnota obciążyła pozwaną (podobnie jak innych współwłaścicieli) kwotą wynikającą z różnicy pomiędzy przypadającą na nią kosztem inwestycji a ilością środków zgromadzonych na funduszu remontowym, ustalonymi stosownie do posiadanego przez pozwaną udziału w nieruchomości, zgodnie z dyspozycją przepisów ustawy o własności lokali. Pozwana bez wątpienia miała obowiązek partycypacji w kosztach przedmiotowej inwestycji na podstawie art. 13 i 14 ustawy własności lokali w związku z art. 3 tej ustawy. Instalacja centralnego ogrzewania jest ewidentnie elementem wspólnym nieruchomości Wspólnoty w rozumieniu art. 3 ust. 2 cytowanej powyżej ustawy - co potwierdza również uchwała Sądu Najwyższego z 28 sierpnia 1997 r. III CZP 36/97.

Niewątpliwie pozwana korzysta z indywidualnego źródła ogrzewania, co jednak nie zwalnia jej z obowiązku partycypacji w kosztach wykonania instalacji centralnego ogrzewania w nieruchomości Wspólnoty ul. (...). Tym samym pozwana jest zobowiązana uczestniczyć w kosztach wykonania prac remontowo- modernizacyjnych określonych w obowiązujących uchwałach podjętych przez Wspólnotę.

Podnoszone przez pozwaną zarzuty naruszenia prawa procesowego zarzutu naruszenia art. 233 kpc nie znajdują uzasadnienia.

Zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów wyrażoną w przepisie art. 233 kpc, sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie "wszechstronnego rozważenia zebranego materiału" (a zatem, jak podkreśla się w orzecznictwie, z uwzględnieniem wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu, jak również wszelkich okoliczności towarzyszących przeprowadzaniu poszczególnych dowodów i mających znaczenie dla oceny ich mocy i wiarygodności).

Sąd dokonał bardzo szczegółowej analizy dokumentów załączonych do pozwu i składanych w toku sprawy, także w kontekście faktów przyznanych przez strony. Nie budziło przy tym wątpliwości, na jakiej zasadzie pozwana ma uiścić na rzecz Wspólnoty określoną kwotę tytułem jej udziału w kosztach budowy instalacji grzewczej. Analiza dokumentów i treści wyjaśnień stron postępowania dokonana przez Sąd I instancji nie była obarczona błędami. Sąd w sposób dokładny i zgodny z zasadami określonymi w przepisach dokonał analizy uchwał dotyczących czynności przekraczających zwykły zarząd. Sąd Odwoławczy nie ma w związku z tym żadnych zastrzeżeń. Niewątpliwie przez kilka lat wysokość nakładów na fundusz remontowy ulegała zmianie, jednak określona kwota do zapłaty jest różnicą między tym co zostało przez pozwaną odłożone na fundusz remontowy a tym co należne jest do zapłaty.

Także niezasadny jest zarzut naruszenia art. 5 kc. Przepis ten mówi, iż nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno – gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współzycia społecznego; takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.

Określenie prawa podmiotowego jest przedmiotem szerokiej dyskusji w doktrynie, ale nie budzi wątpliwości, że konstytuuje ono wachlarz uprawnień, które chronią wskazany stan rzeczy /interes/ podmiotu. Prawo podmiotowe rozpatrywać należy przede wszystkim jako sytuację prawną podmiotu, który uzyskuje wolność zachowań w określonej sferze prawnej lub przestrzennej (fizycznej) oraz kompetencję do dokonywania czynności prawnych

dotyczących tej sytuacji, a wszystkie pozostałe podmioty mają obowiązek nieingerowania w tę sferę zarówno poprzez czynności prawne, jak i faktyczne, ponieważ podmiot uprawniony dysponuje względem nich roszczeniem (zarówno materialnoprawnym, jak i procesowym) o zaniechanie takich naruszeń. Treść prawa podmiotowego wskazuje szereg uprawnień podmiotu, niemniej sposób ich realizacji (wykonywania) pozostawiony jest decyzji podmiotu, którego swoboda jest jednak w tej mierze ograniczona kilkoma czynnikami.

W aspekcie wewnętrznym struktura uprawnień tworzących prawo podmiotowe oraz występujące pomiędzy nimi związki prakseologiczne uniemożliwiają jednoczesną realizację niektórych uprawnień z uwagi na korzystanie z innych uprawnień. Konieczne jest więc ustalenie i wybór aktualnie dostępnej konfiguracji elementów prawa podmiotowego. Ponadto sytuacja każdego podmiotu pozostaje także w aspekcie zewnętrznym w złożonych związkach strukturalnych i prakseologicznych z sytuacjami prawnymi i społecznymi innych podmiotów. Podmiot korzystający ze swojego prawa powinien zatem mieć na uwadze te wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania i dokonywać poprawnego w danej chwili wyboru „dostępnych” mu strukturalnie i prakseologicznie uprawnień. W aspekcie zewnętrznym pojawia się tutaj także zagadnienie ewentualnej kolizji prawa danego podmiotu z prawami podmiotowymi innych osób, rozstrzyganych na zasadzie pierwszeństwa albo innych występujących w systemie prawnym reguł. Unormowanie art. 5 kc „przełamuje zasadę, że wszystkie prawa podmiotowe korzystają z ochrony prawnej”. W związku z tym art. 5 kc może być stosowany tylko jako szczególny wyjątek. Stosowanie tego przepisu nie może zatem iść jeszcze dalej i prowadzić do zanegowania samego faktu istnienia prawa podmiotowego, ponieważ instytucja nadużycia prawa dotyczy praw istniejących, których byt jest od niej całkowicie niezależny. Tym bardziej przepis art. 5 kc nie może nigdy „stanowić samodzielnej podstawy dochodzonego roszczenia”. Jak wskazał SN w nowszej judykaturze, dla zastosowania art. 5 kc konieczne jest wystąpienie trzech podstawowych przesłanek: istnienie prawa, które zostaje nadużyte, czynienie z niego użytku oraz sprzeczność tego użytku z kryteriami nadużycia prawa. Na uwagę zasługuje zwłaszcza pierwsza przesłanka, wskazująca na istnienie nadużywanego prawa, co przemawia na rzecz uwzględnienia tzw. teorii zewnętrznej. Klauzula generalna z art. 5 kc dotyczy zarówno zachowań faktycznych, jak i czynności prawnych / także proceduralnych /, dokonywanych na podstawie kompetencji wchodzących w zakres danego prawa podmiotowego.

Pozwana nie wykazała, aby powódka nadużywała swojego prawa. Istotnie pozwana jest osobą starszą i schorowaną, jednak powyższe nie może samo przez się powodować, iż wszystkie roszczenia przeciwko niej będą oddalane. Ponadto pozwana nie wykazała, w jaki sposób postępowanie powódki dochodzącej zapłaty roszczenia w niniejszym postępowaniu jest sprzeczne ze społeczno – gospodarczym przeznaczeniem prawa lub z którymi zasadami współzycia społecznego.

Biorąc pod uwagę powyższe, w ocenie Sądu Okręgowego, nie ma podstaw do zmiany orzeczenia Sądu I instancji.

Stąd też na mocy art. 385 kpc, apelacja pozwanej jako nieuzasadniona, podlegała oddaleniu.

W przedmiocie kosztów postępowania przed Sądem II instancji orzeczono na zasadzie art. 102 kpc, uwzględniając trudną sytuację materialną pozwanej, jej wiek oraz liczne schorzenia.